

TEMA ÜSTÜNE

Ömer F. KURHAN

Düğün'ün teması Federico Garcia Lorca'nın "Kanlı Düğün" adlı oyunundan alınmıştır.

Kanlı Düğün'de işlenen, kural dışı bir aşk öyküsüdür. Düğün sırasında gelin evli Leonardo'yla kaçır. Güvey hem kendi, hem gelinin akrabalarından oluşan büyük bir grupla onları yakalamaya ve cezalandırmaya gider. Bıçaklı bir kavga sonunda Leonardo ve güvey birbirlerini öldürürler.

Lorca'nın oyununda aşık çiftin kaçışı seyircinin onaylayacağı bir eylem biçiminde ortaya çıkmaz. Çünkü ortada ne zorla evlendirilen bir gelin ne de kötü ya da kişiliksiz bir güvey vardır. Üstlik gelinin birlikte kaçtığı Leonardo evli ve çocuk sahibidir. Leonardo'nun karısı da olumsuz bir kişilik olarak görünmez. Onları kaçırma sürükleyen, tam düğün günü gelip çatmışken, bir zamanlar birbirlerine duydukları aşkın alevlenmesi ve bu duygunun şiddetini bastırma gücünden yoksun oluşlarıdır.

Ortada kesinlikle Leyla ve Mecnun benzeri arı bir aşk öyküsü ya da melodramlara özgü seyircinin ta en baştan onaylaması istenen aşık bir çift yoktur. Aksine rahatsız edici bir durum vardır. Etik olarak aşık çiftin eylemini doğrulamak mümkün görünmez. Öte yandan onları birer 'ahlaksız' olarak nitelemek de imkansızdır. Kesinlikle suç işlemişlerdir. Fakat onları bu suçu işlemeye iten sanki kendi benlikleri değil de onlara hükmeden bazı üstgüçlerdir. Oyunun asıl kahramanları TUTKU, İNTİKAM, ÖLÜM vs. dir. KADER ağlarını kelimenin gerçek anlamında örür. İnsanlar bu üstgüçlerin belirlenimi altında hareket eden öznelere dönüşürler. Gelin ve Leonardo TUTKU'nun esiri olurlar; bunun bedeli İNTİKAM'ın devreye girmesi, ardından ÖLÜM'ün Leonardo ve güveyi bu dünyadan çekip almasıdır.

Oyunun ayrıntılı bir analizi öykünün folk imgelemleriyle Hristiyan imgelemin kaynaşması yoluyla şekillendiğini açığa çıkaracaktır. Ölüm insanoğluna aciz bir varlık olduğunu gösterir ve günahkarlık, ayartıya kapılma, tutkunun esiri olma,

ilahi bir ceza olarak beliren ölüm nedenleridir. Tanrıya başkaldırı ya da Tanrının unutulması yerini Tanrıya boyun eğişe bırakır. Tanrıdan koruyucu olması dilenir.

Ölenler bir bakıma huzura kavuşurlar. Gelin ise günahının kefarecini acısını ve pişmanlığını yalnız başına,yalıtılmışlık içinde yaşayarak ödeyecektir.

Lorca'nın **Kanlı Düşün**'ünde bizi cezbeden iki temel nokta şudur:

1. Gelin ve Leonardo'nun kaçış eyleminin ahlaki bakımdan doğrulanamayacak nitelikte olması .
2. Oyunun bireylerin dramını anlatmaması; ahlak-ötesi, mitlere özgü bir yapıya sahip olması. Bu yapıyla **Kanlı Düşün** daha çok antik Yunan tragedyalarına benzetilebilir.

Öte yandan **Düşün**' de amaçlanan bir pathos'un yaratımı değildir. Kanlı **Düşün** teması dönüştürülerek, farklı bir bağlamda işlenmiştir. Temanın farklı bir bağlamda gerçekleşmesi şu yollarla sağlanmıştır.

1. Kanlı **Düşün** olayı Lorca'nın oyununda olduğu gibi gündelik yaşamın bağrında ortaya çıkmaz. Düşsel bir ortamda, büyücülerin kurguladığı ve yönlendirdiği bir düzeyde şekillenir.
2. Lorca'nın oyununda tanrısal bir yazgının gerçekleşmesi yaşanır. **Düşün**'de ise mit düş alanına kaydırılmıştır. Psikanalitik bir yorumdan hareket edilmiştir. Gerçek yaşamda doyurulamayan arzular bilinç dışı bir karakter kazanarak uykuda, düş ortamında kendilerini doyurmaya yönelirler (Freud).
3. Gelin, ayartıcı konumundan dolayı acı ve pişmanlık dolu bir yaşantı düzeyinde bırakılmaz, büyücülerin arasına katılır. Böylece iki erkeğin ölümüyle yaşanan pathos geçici, düşsel düzeye bile hükmedemez bir karakter kazanır.